

Hivatalos közlemények.

I.

Felhívás a folyó év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletélel engedélyezéseért a fennálló vizsgálati szabályzat értelmében beadandó folyamodványait a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leírással felszerelve legkésőbb f. évi márczius hó 10-ikéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez, Bedő Albert orsz. főerdőmesterhez (Budapest, földmiv. ministerium) bérmentve küldjék be.

Az államvizsgák megkezdésének napja a fennebb említett szabályzat II. szakasza értelmében fog annak idején közzététetni.

Budapest, 1894. január 31.

Bedő.

II.

Jegyzőkönyv a millenniumi kiállítás „Erdészet és Vadászat“ VII. csoportjának Budapesten, 1893. december hó 18-án tartott bizottsági üléséről.

Jelenvoltak: Elnök Bedő Albert, országos főerdőmester, minis-
teri tanácsos, Bernolák Sándor, min. osztálytanácsos, a földm.
m. k. minist. 1896. évi kiállítási irodájának igazgatója. Bizott-
sági tagok: Erdősi Baiersdorf Károly, Egerváry Gyula, Br. Fei-
litzsch Arthur, Gaul Károly, Horváth Sándor, Hangay Géza, Kal-
lina Károly, Neuschloss Emil, Pfalez Károly, Szabó Adolf, Solez
Gyula, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gyula, Tomcsányi Gusztáv, Vadas
Jenő és a bizottság jegyzője, Földi János.

Távolmaradásukat bejelentették: Horn Dávid, Laitner Elek,
Nádasdy Ferencz gr., Scholcz Rezső, Szécsy Zsigmond és Vuk
Gyula.

Tárgy: Elnök bejelenti, hogy a földm. minister ur ő nagymél-
tóságának 1893. évi 54. sz. alatti értesítése szerint az „Erdészet és
Vadászat“-i kiállítás czéljaira szükséges területnek a kívánt kiter-
jedésben való kijelölését előjegyzésbe vétette és a kiállítási terület

beosztása felett megtartandó tárgyalások alkalmával a csoportnak ebbeli kérelmét a lehetőséghez képest figyelembe venni ígérte; bejelenti továbbá, hogy ő nagyméltósága fenti számú intézkedésével az 1893. évi június hó 5-én tartott bizottsági gyűlés javaslatához képest Déván Róbert, Gaul Károly, Groedl Ármin, Horn Dávid, Hangay Géza, Laitner Elek, Lederer Dávid, Neuschloss Emil, Pfalcz Károly, Szabó Adolf, Scholcz Ottó, Szécsy Zsigmond, Tavi Gusztáv, Tomcsányi Gyula és Gusztáv, Tüköry Alajos, Vadas Jenő és Zorger Jakab urakat a bizottság tagjaivá kinevezte.

Ezek után Bernolák Sándor, minist. osztálytanácsos ur és a földmiv. m. k. ministerium kiállítási irodájának igazgatója a csoportbizottság tudomására hozza, hogy az 1893. évi június hó 5-én tartott bizottsági gyűlésnek jegyzőkönyve szerint kért terület, azaz 14 ezer m² az „Erdészeti és Vadászat“-i kiállítás részére biztosítottnak tekinthető, továbbá, hogy az egyes nagybirtokosokhoz egy körlevél intéztetett az iránt, vajjon a kollektív kiállításban óhajtanak-e résztvenni, avagy külön pavillont akarnak-e építeni? erre vonatkozó válaszok azonban még máig nem érkeztek.

Ezek alapján elnök kijelenti, hogy a kilátásba helyezett terület, ha egész terjedelmében a csoport rendelkezésére bocsáttatik, elegendő lesz az „Erdészeti és Vadászat“-i kiállítás céljaira. Felhívja egyuttal az alsocsoportok előadóit, hogy eddigi működésükről szóló jelentéseiket megtegyék.

I. Erdőművelés és az ahhoz tartozó ágazatok. Előadó: Vadas Jenő. — Folyó évi 323. számú nagybecsű felhívása folytán van szerencsém az „Erdőművelés és az ahhoz tartozó ágazatok“-nak az ezredéves országos kiállításon való bemutatása iránt Kallina Károly, gróf Toroczka Miklós és Tomcsányi Gusztáv urakkal egyetértőleg megállapított javaslatot a következőkben előadni. Minthogy tudomásunk szerint az ezredéves kiállításnak általánosnak, nemzetinek és represspektivnek kell lennie, szükséges, hogy az erdőgazdaság különböző ágainak bemutatása is ezen az alapon történjék. Igaz, hogy az erdőgazdaságnak ily irányú bemutatására kevés alkalmas anyaggal rendelkezünk, de a mi erdőzetünk történetének multjából megvan, azt be kell mutatnunk s a többit is ezen az alapon kell igyekeznünk összeállítani s szemléltetővé tenni.

Ezekből a szempontokból kiindulva, az „Erdőmivvelés s az ahoz tartozó ágazatok“ bemutatására nézve javasoljuk, hogy: az erdészeti kiállítás elhelyezésére szánt helyiség alkalmas részében, lehetőleg a fal mentében, papirostöze- s gipszanyagból mintáztassék megfelelő nagyságban egy hegyes-völgyes hegység-részlet, melyen alkalmas s könnyen készíthető, vagy esetleg megrendelhető fa- és cserje-mintákkal alakítandó volna az őserdő, a maga vadságában s változatosságában. Közvetlen szomszédságában az erdő képe az által változnék meg, hogy egyes részeiben legelő-nyerés céljából az erdőirtás munkája volna szemlélhetővé téve, míg más részei már a szálalóerdő alakját mutatnák be változatos korfokozatával. Ebből az átmenetet képeznék a vágásos szálerdő, különböző alakjaival és üzemmodjaival, továbbá a közép- és sarjerdő, melyek mellett könnyen volnának szemlélhetővé tehető az erdőgazdaság alapműveletei: az erdősités különféle módjai, az erdőnevelés és áterdőlés olyan sorrendben, a mint az tényleg gyakoroltatott. Ez volna a váz, melynek kiépítésével legjellemzőbben volna hazánk erdőgazdaságának fejlődése bemutatható.

Ilyenképen leginkább meg lehetne felelni annak a kívánságnak, hogy az erdészeti kiállítás is retrospektív legyen, sőt az erdőirtás munkájának s a kopárterületek keletkezésének s megkezdett erdősitésüknek bemutatásával egy kis nemzetiségét is lehetne beléje lehelni. Ezzel a rendszeres gazdaság eredménye s szemben vele a helytelen gazdálkodás következménye is szemlélhetővé volna téve. Mindezeket igen jól be lehetne mutatni az u. n. spektoskopikus panorámával is, minthogy azonban erre a célra igen nagy területre volna szükség, ajánljuk erdőgazdaságunk fejlődésének bemutatására a könnyebben s olcsóbban kiállítható mintákat.

A csemeték kiállítását illetőleg, a mennyire ezt a kiállítási területből átengedhető területnek a nagysága megengedi, berendezendő volna egy mintacsemetekert, a melyben Magyarország különféle erdőgazdaságainál előforduló fanemek csemetéi különböző korokban volnának bemutatandók azon külföldi fanemek csemetéivel együtt, melyeknek honosításával újabb kísérletek tétetnek. Ezeket a csemetéket vagy a helyszinén kellene tenyész-

teni, vagy, ha ez nem volna lehetséges, e célra alkalmas ládákban, kosarakban, vagy cserepekben kellene termelésükről s nevelésükről gondoskodni, hogy a kiállítás helyén való kiültetésük s megmaradásuk sikere biztosított legyen. Itt is tekintettel lehetünk a retrospektív irányra. A csemetekertet nemcsak abban az alakjában kellene bemutatni, a minőben azt a különféle termőhelyeken ma látjuk, hanem be lehetne mutatni azokat a primitív csemetetermelési módokat is, melyek teljes vetéssel egyszerűen földszintre szórással, vagy u. n. bogárhátra kihányt ágyakon eszközöltettek s egyes helyeken még ma is divnak. A mintacsemetekertben kellene bemutatni a csemeték minőségére nagy befolyással bíró különféle vetési módok alkalmazását, melyekkel ott a helyszínén volnának a különböző eredmények szemlélhetővé tehetőek. Be volnának mutathatók egyuttal a most alkalmazásban levő, nemkülönben a régiek által használt különféle csemetekerti kerítések is. Csemetéket is kellene kiállítani úgy, a mint azok az erdősítés céljára a csemetekertből kikerülve a vágásterületeken beföldeltetnek, illetőleg a kopár területek birtokosai részére különféle csomagolási módok szerint szállíttatnak.

Az erdőművelési és erdőnevelési munkálatoknál régebben alkalmazásban volt s jelenleg használt eszközök, szerszámok és gépek származásuknak s alkalmazásuknak lehetőleg kronologikus sorrendben való feltüntetése mellett volnának bemutatandók.

Magyarország területén az erdőtörvény életbeléptetése előtt megvolt kopár, vízmosásos és futóhomok területeknek megfelelő térképeken való bemutatása mellett nagyérdekűek volnának azok a térképek is, melyek az azóta befásított ilyenmű területeket tüntetnék elő azokkal a statisztikai kimutatásokkal együtt, melyek az e célra felhasznált csemeték mennyiségét vármegyénként s birtokozimek szerint stb. jeleznék.

Nem mellözhető továbbá Magyarország összes faneveinek és cserjéinek oly csoportos gyűjteménybe foglalt kiállítása sem, mely ezen fásnövényeket valamennyi alkotó részében mutatja be. Ezekhez a tárgyakhoz sorakoznának rendszeres beosztással s az erdészeti kiállítás egyöntetű képének megvalósítására való törekvéssel az erdészeti kiállítások obligát tárgyai, így:

a csemetekertek mintái eszközeikkel együtt; a különféle erdei talajnemek, anyaközetek, iszapolt talajok; szárított csemeték zárt erdőből, vető és tarolóvágásból; helytelen ültetésből származott gyökértorzképződmények; csemete-, suháng-, törzs-abnormitások; erdei fanemek keleszközölt nemesítési kísérletek (szelid gesztenye sipolás által), magpergetők mintái, tervrajzai, a magpergetésre vonatkozó eredmények s tapasztalatok közlésével együtt; az erdei vetésre használt különféle magvak különböző minőségben (szárnyas, szárnyatlan stb.); mag- és sarjesegeték, a növekvés összehasonlítására; gyökérrképződés iskolázott s nem iskolázott csemetéknél stb. stb.

Ezeket kiegészítendőknék vélnök egyfelől az erdő összes mellékterményeinek bemutatásával s ezek közt súlyt fektetve az erdőben tenyésző u. n. gyógyító-fűvek, mérges-növények s lehetőleg a gombák gyűjteményes kiállítására, másfelől pedig az erdővédelem körébe tartozó tárgyak bemutatására. Erre különös súlyt kell fektetnünk, mert az erdővédelem szerves összefüggésben áll az erdőműveléssel. Ha az erdőt a különféle károsítások ellen a rendelkezésünkre álló védelmi módokkal és eszközökkel nem védelmezzük, sok esetben az erdőművelés munkája kárba vész. Be kell tehát mutatnunk, szemléltethetővé kell tennünk azokat a különféle károsításokat, melyek az erdőt fiatal korától vágathási koráig érhetik, azokkal a módokkal és eszközökkel együtt, melyeknek alkalmazásával a kárt elháríthatjuk, vagy legalább csökkenthetjük. A erdővédelem bemutatására szolgálának különféle rajzok, fényképek, erdővédelmi szempontból összeállított állat- és növénygyűjtemény, az állat káros működésével, az okozott kár feltüntetésével, s a károsítás ellen alkalmazott védekezés módjának bemutatásával együtt; különféle erdővédelmi eszközök s alkalmazásuk feltüntető minták stb.

Ez volna az általunk javasolt keret, a melybe „az erdőművelés és ahoz tartozó ágak“ tárgyai beillesztendőek volnának. Ennek a keretnek részei a rendelkezésre álló költséghez képest természetesen tágíthatók, összevonhatók s új részekkel pótolhatók. Mindenesetre kívánatos, hogy ez a keret oly kiterjedésben állapíttassék meg, hogy benne az erdőművelés erdőgazdaságunk

fejlettségéhez méltóan legyen képviselve. A mi pedig az itt felsoroltaknak kiállítására szükséges költségeket illeti, azok — a létesítendő csemetekert költségeivel együtt — mintegy 40,000 frtra fognak rugni.

A bizottság előadó javaslatát elfogadván a jelentést tudomásul veszi és az előirányzott költségösszegnek szükségességét igazolja.

II. Erdőhasználat, nyers termelés, szállítás, mellékhasználatok, ipar stb. Előadó: Horváth Sándor. — Az ezen alcsoportba tartozó kiállítási tárgyakra legnagyobb része, nevezetesen pedig a nyersfa anyag és a félgyártmányok elhelyezésére külső szabad terület igényeltetik, míg a mellékhaszonvételekből nyert és az ipari cikkek belső fedett területen lennének elhelyezendők.

A szabad ég alatt kiállítandó tárgyak elhelyezése céljából a rendelkezésre bocsátandó terület több részre volna felosztandó, aként, hogy pl. az egyik táblán a tölgy különféle fajainak kiválóan szép törzsei, rönkök, póznák, karók, hasáb- és dorongfa, továbbá a tölgyfából való különféle félgyártmányok, talpfa, fűrészáru stb. volna kiállítandó. A második táblán ugyanezen választékok megfelelő változatossággal a fenyőfélék, a harmadikon a bükk-, a negyediken a különféle lombneműek lennének bemutatandók. Így rendezve a külső kiállítást, másként nem is lehet sikert reményelni, mint csak úgy, ha a kiállítás ezen része kollektív lesz. Minthogy azonban lehetnek uradalmak, erdőbirtokosok, iparosok, kik terményeiket nem lennének hajlandók a kollektív kiállításban szét-szórva bemutatni, okvetlenül szükséges még egy ötödik területrész is, hol az ilyen kiállítóknak speczialis kiállításuk számára a kívánt erület kiadható lesz. Az így felosztott terület közepén lehetne a csemetekertet aként elhelyezni, hogy ez is fanemek szerint 4—5 részre osztva, minden rész az illető fanem mezejébe essék.

Az egyes területrészeknek megfelelő helyén volna egy, az illető fanemből diszesebben készített kisebb, glorietszerű, félfedett pavillon állítandó, melyben az illető fanemből nyert finomabb félgyártmányok u. m. hangfénékfa, lemezdeszkák stb. stb. volna elhelyezendő. A mi a külső kiállításon bemutatandó faanyagok minőségét illeti, feltétlenül szükséges, hogy az a lehető legszebb,

legjobb, szóval kifogástalan minőségben bemutatassék. Az egyes fanemekből bemutatandó hatalmas szálfák vagy törzsek azonban — tekintettel a költségekre és a szállítás nehézségeire — hosszabb, rövidebb darabokban vagy rönkökben lennének a kiállítás területére szállítandók és itt a szálfa vagy rönkö hosszán ismét összeillesztendők.

A külső kiállításnak ilyképen való rendezhetése céljából feltétlenül szükséges 3500 m²-nyi szabad terület, melyben azonban a csemetekert létesítésére szükséges terület nincsen befoglalva.

A belső, vagyis a nagy pavillonban lennének — hacsak lehetséges — szintén kollektív kiállításképpen a finomabban kidolgozott félgyártmányok, a különféle faiparcezikkek, a mellékhaszonvételekből nyert anyagok stb. stb. kiállítva. Ezen tervszerint rendezendő kiállításra szükséges költségösszeg — a külső területen felállítandó kisebb pavillonok építési és felszerelési költségeivel együtt — 80,000 forintban állapított meg.

A II. alcsoport részéről tett javaslatot a bizottság elfogadván, elnök határozatilag kimondja, hogy a mennyiben egyes erdőbirtokosok az általuk kiállítandó szálfákat egész hosszukban óhajtának bemutatni, azt akadály nélkül megtehetik, — továbbá, hogy az ákác — mint Magyarország speczialis faneme — a 4-ik, vagyis a különféle lombfákat magába záró táblán egészen külön kidomborítva legyen bemutatva.

III. Erdőrendezés, erdészeti statisztika, erdészeti történelem, szolgálati szervezés, erdészeti ismertetések, műszerek stb. Előadó: Tavi Gusztáv. — Mint a millenniumi kiállítás erdőrendezés, erdészeti statisztika és történelem alcsoportjának előadója van szerencsém a kiállítás e részének bemutatását illetőleg Soltz Gyula, Hangay Géza és Soltz Ottó bizottsági tagokkal egyetértőleg megállapított javaslatot rövid körvonalakban következőkben előterjeszteni.

Szakunk ezen alcsoport keretébe eső része épen az, mely szemlélhető alakban való bemutatásra legkevésbé alkalmas ugyan s így a nem szakértő közönség előtt a legkevesebb vonzerővel bír, mely azonban, különösen statisztikai részét illetőleg, erdészeti viszonyaink megfelelő ismertetése érdekében főfontosságú; miért is tiszteletteljes javaslatunk odaterjed, hogy a kiállítás ezen csoportba eső

részének kimagasló pontját, kell, hogy azon statisztikai mű képezze, mely hivatva lesz a magyar állam erdőségeinek összes viszonyait a közönséggel megismertetni.

E célra legalkalmasabbnak véljük az 1885. évi országos kiállítás alkalmából Bedő Albert országos főerdőmester ur által szerkesztett és a földművelési m. kir. ministerium kiadásában megjelent „A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása“ cz. munkának és a hozzá tartozó térképnek az időközben változott viszonyoknak megfelelő második kiadását.

Javasolja továbbá, hogy az egyes vidékeken fennálló és régebben fennállott faárak lehetőleg szemléleti módon, azaz grafikus alakban is bemutattassanak. Az erdőrendezést illetőleg szükségesnek vélnők az erdőrendezősegeknél használatban levő vagy előnyösen használható összes eszközöknek, műszereknek és készülékeknek eredeti alakban vagy mintákban való bemutatását és az egyes eszközök és műszerek vagy eljárásoknak pontosság és munkaeredmény tekintetében tett összehasonlításából levont eredmények ismertetését és graphikus alakban való bemutatását.

Hely volna adandó továbbá az erdőrendezési munkálatoknál sikeresebb, jobb munkaeredmények elérhetése céljából ajánlott új műszerek és eszközök bemutatásának, az eljárásnak vagy használati módnak leírásban és lehetőleg szemléleti alakban való ismertetésével együtt.

Bemutatandók volnának a különböző erdőrendezési munkálatok, főleg a hazánkban az erdőtörvény alapján elrendelt terület szerinti hozamszabályozási módokat tartalmazó üzemtervek, megfelelően választott példákban, a hozzá tartozó üzemnyilvántartási könyvekkel és összes térképekkel, még pedig a legegyszerűbb és teljes részletességgel kidolgozott alakjai egyaránt.

Igen kívánatosnak véljük továbbá, ha az üzemtervek rendelkezéseinek végrehajtása által az erdők állapotában vagyis a fanemek és korosztályoknak terület szerinti elosztásában mutatkozó változások, épp úgy, mint az üzemrendezés végrehajtása érdekében eszközölt gazdasági beosztás szemléleti úton megfelelő domborulati terepábrázolással kapcsolatosan lehetőleg plasztikusan bemutattatnának.

Az utóbb említett munkálatokkal kapcsolatosan bemutatandók

volnának a különböző kivitelű, az üzemtervek tartozékát képező alap, gazdasági, átnézeti, állab- és helyrajzi térképek.

Helyet kellene még továbbá engedni egyes fanemek eddig még kevésbé ismertetett növekvési viszonyainak kitüntetésére szolgáló táblázatoknak és evvel kapcsolatban egyes fanemekről összeállított termési tábláknak, azok adatait grafikus módon is bemutatva. Kimutatandó volna táblázatos kimutatásokban és megfelelően szerkesztett térképeken azoknak az erdőknek területe is, melyekre az erdőtörvény életbeléptetése óta a rendszeres gazdasági üzemtervek elkészültek, illetve melyek jelenleg üzemtervek szerint kezeltenek.

Az erdészeti történelmet illetőleg szabadjon reá utalnunk az „Országos erdészeti egyesület“ f. é. december hó 17-én tartott közgyűlésének ama határozatára, melylyel hazai erdészetünkre vonatkozó összes régi történelmi okmányoknak és adatoknak valamely hirneves történetbuvár által való megszerzése elhatározott. Miután pedig ez adatok megszerzésének határideje a millenniumi kiállítással összeesik, bizton reméljük, hogy az országos erdészeti egyesülettől e nagybecsű történelmi okmány és adatgyűjteménynek a kiállítás számára való átengedését kieszközölni sikerülend. E keretbe beilleszthetők volnának még mindama régi erdészeti előírások, hozamszabályozások, erdészeti térképek, erdészeti üzemet ábrázoló régi képek, melyek az erdészeti hivataloknál találhatók, vagy magántulajdont is képeznek és a kiállítás céljára megrendelhetők.

Végül tisztelettel megjegyezzük, hogy az erdőrendezés, erdészeti statisztika és történelem alcsoportjának a millenniumi kiállításon a fentiekben röviden vázolt terjedelemben és alakban való bemutatására megközelítő költségelőirányzat szerint mintegy 30,000 frtnyi összeg szükségesetnék.

A bizottsági előadó javaslatát elfogadván, az előirányzott összegnek szükségességét igazolja.

IV. Erdészeti építkezés. Előadó: Földi János. — Ezen alcsoport ügykörének legfontosabb része maga az „Erdészet és Vadászat“-i összkiallításnak befogadására és bemutatására szükséges — az 1885. évi országos kiállításon voltnál semmivel sem kisebb, sőt ellenkezőleg nagyobb és diszesebb kiállításhoz külön álló — pavillon, melynek mikénti, mi módon és ki által leendő terve-

zése és felépítése — tekintettel, hogy annak terjedelme, belső beosztása, külső kiállítása a rendelkezésre bocsátandó terület nagyságától, formájától és fekvésétől függ — egyelőre függőben volna tartandó. Tájékoztatásul azonban megjegyeztetik, hogy — az 1885. évi kiállításon volt pavillonnak kerükköltségeit zsinórmértékül véve — a tervek készítése és a kivitel költségeinek fedezésére 80,000 frtnyi összegre leend szükség.

Az erdészeti építkezések terén előforduló speciális objektumok csakis rajzok, fényképek és modellek alakjában lévén bemutathatók, az alsoport részéről a következők hozatnak javaslatba: 1. A különféle vízfogóknak szerkezetük és berendezésük szerint bemutatandó alap, nézet, keresztmetszet, részlet és helyszini rajzai és költségvetései. 2. A különféle szerkezetű ütő, záró és csapó kapuknak, zsilipeknek részletraizai és modelljei. 3. A makerlói vízfogónak két modellje m. p. a gát építéséhez t. i. az alapozás, felfalazás stb.-hez szükséges előkészületeknek és segédépítményeknek kitüntető modellje és a kész vízfogónak szétszedhető modellje. 4. A besztercze-naszódi usztatási és tutajozási berendezésnek rajzai és költségvetései. 5. Egy usztatásra és tutajozásra berendezett völgynek a berendezés előtti állapotot kitüntető és a berendezés utáni modellje. 6. Az új fűtési rendszerrel bíró magpergetőnek összes rajzai, költségvetései és egy szétszedhető modell. 7. Egy normál erdőtisztai és erdőőri laknak rajzai és költségvetései. 8. A dobresti, ungvári, a Horn Dávid és a Gelsei-Guttman-féle, a lepaniczai és más üzemben lévő erdei vasutaknak összes rajzai és költségvetései és fényképei. Új berendezésü, fát szállító kocsiknak, szerszámoknak stb. rajzai és modelljei. 9. Erdei fő- és mellékutaknak rajzai, költségvetései, esetleg az egyes érdekesebb műtárgyaknak modelljei. 10. Egy badeni csusztató útnak illetőleg egyes részeknek rajzai és költségvetései, modelljei.

Az itt elősoroltaknak készítése, beszerzése s kiállítására szükségeltetik 25,000 frt s így a nagy pavillon építésére megállapított 80,000 frttal együtt összesen 105,000 frtnyi összegnek előirányzását, illetőleg engedélyezését kéri az alsoport.

A csoportbizottság előadónak előterjesztését elfogadván az 105,000 frttal előirányzott költségösszegnek szükségét határozatilag kimondja.

V. Erdészeti tanügy, szakképzés, irodalom stb.
 Előadó: Szécsy Zsigmond, ki a bizottság gyűlésén meg nem jelenhetvén, helyette Vadas Jenő olvassa a következő előterjesztést:

Az „Erdészeti tanügy, szakképzés és irodalom“ alcsoportjának tárgyát — úgy, a mint ez már a czimben is külön van választva — három főcsoportra osztom, u. m. I. felső szakoktatásra, II. az erdőőri szakiskolákra és III. a hazai erdészeti irodalomra.

I. A felső szakoktatást [erdészeti akadémiát] elvben és főbb mozzanataiban legezészerűbben úgy vélném bemutatandónak, a mint az 1885-ben történt és ahoz hasonló terjedelemben is. Az akkor tényleg igénybe vett területünk volt: 5 m^2 szabad alapterület, 44 m^2 asztalterület, 60 m^2 falterület. Képviselve volna pedig az erdészeti akadémia: 1. Értesítő által, mely az 1885-ödi mintájára, azonban különösen történelmi részében kibővitve és az erdészeti akadémia épületének képével, valamint a diagrammos képpel kiegészítendő volna. Ilyen „Értesítő“ bemutatására a legnagyobb súlyt fektetjük. Hogy azonban az, úgy egészében, mint részleteiben is a czélnek teljesen megfeleljen, annak összeállítását idejokorán el kellene határozni. Tisztelettel alulirott előadó annak szerkesztésére illő javadalmazás mellett szívesen vállalkozik. 2. Diagrammos nagy kép által [úgy mint 1885-ben], mely az erdészeti akadémia fejlődését kezdetétől 1867-ig [német korszak] és 1867-től 1896-ig [magyar korszak] mutatná be. Ennek kicsinyített képe az Értesítőben is volna található s tanulmányozható. 3. Az erdészeti akadémia palotájának képe és tervrajza által. Továbbá a botanikus kertek s ezek területén levő erdőakadémiai épületek térszinrajza által; a kisiblyei tanbirtok pedig az üzemterv s ahoz tartozó térképek által. 4. A hallgatók által készített különféle rajzok által. 5. Fénykép-album által, mely a gyűjtemények, épületek, botanikus kertek, kisiblyei birtok részletfölvételeiből állana, egyszóval olyan, milyent a philippopoli kiállításra küldtünk volt, mely azonban bepiszkitva érkezett vissza s újból volna készítendő. Ennek összeállítására nézve bátor vagyok szintén megjegyezni, hogy a szükséges gyűjtemény-fölvételeknek már a jövő, azaz az

1894-iki év folyamán kellene megtörténniök, mielőtt a gyűjtemények bontása kezdetét venné. 6. Részint természetben, részint pedig mintákban bemutatandó taneszközök által, úgy mint 1885-ben, melyek jegyzéke az 1885-iki erd. részletes katalógus 697-től 767-ig terjedő sorszámai alatt található. 7. Az előadásoknál használt nagy rajzok által.

II. A m. kir. erdőőri szakiskolák által kiállítandó tárgyak, a szakiskolák célja szerint két csoportra volnának osztandók. Az egyik csoport tárgyai a szakiskolák lényegét s feladatát tüntetnék elő, a másik csoportéi pedig a kopár területek befásítására nagy mennyiségben nevelt csemeték termelésénél alkalmazott módok leírását, az eszközöket s az elért eredményeket tennék szemlélhetővé.

Ezek szerint az erdőőri szakiskolák részéről ki volna állítandó:

A) A szakiskolák épületének tervrajza; csemete növénykertjük s erdejüknek térképe az üzemtervvel együtt. Továbbá a szakiskolák történetének leírása, szabályzatuk és házirendjük. A szakiskolák feladatának fennállásuk óta miként történt megoldását feltüntetnék a kiállítandó törzskönyvek másolatai, melyekből egyrészt a belépett s végzett növendékek száma s a vizsgálatok eredménye tünnék elő, másrészt pedig ezekből volnának összeállítandók azok az érdekes kimutatások, melyekben a szakiskolákat látogatott növendékek száma illetőségük szerint vármegyénként volna összeállítva. A szakiskolák oktató rendszerének legalább részben való bemutatása végett ki volnának állítandók, továbbá a növendékek szabadkézi és szerkesztési rajzai, a számtani, mértani és írásbeli dolgozatok és esetleg azok a háziipar-tárgyak, melyek készítésére tanítatnak. Így pl. vesszőből fonott csemeteszállító kosarak, fagereblyék, ásó- és kapanyelek stb.

B) Minthogy a szakiskolák az erdőőrök kiképzésével kapcsolatban a kopárok befásítására alkalmas nagy mennyiségű csemetéket is termelnek és szállítanak, ki volnának állítandók az erre vonatkozó nagyérdekű statisztikai számbeli s grafikai kimutatások, a csemeték csomagolásának általuk alkalmazott különféle módjai, a kopárok befásítására szállítani szokott csemeték szárított alakban s leírása, esetleg bemutatása

azoknak a módoknak és eszközöknek, melyek alkalmazásával a csemetenevelés történik.

III. A hazai erdészeti irodalmat, úgy a német, mint a magyar nyelvűt, kitünően lehet bemutatni az Országos Erdészeti Egyesület birtokában levő s annak érdemdus titkára, Horváth Sándor kir. erdőigazgató úr által összehozott könyvgyűjtemény által, mely több jellemző korszakra osztva, erdészeti irodalmunk mikénti fejlődését hiven adná vissza. Ezen gyűjteményben foglalt könyvekről kronologikusan berendezett lajstrom volna szerkesztendő, melyet az érdeklődők ingyen vagy pénzért megszerezhetnének. Mint különleges, hanem szintén ide tartozó rész, szerepelne azon könyvgyűjtemény, mely az erd. akadémia kiállításában, az erdészeti akadémia tanárainak irodalmi működését kezdettől 1867-ig és 1867-től 1896-ig mutatná be, amint ez 1885-ben Budapesten, 1890-ben pedig Bécsben történt.

Ezek volnának tehát szerény nézetünk szerint az „Erdészeti tanügy, szakképzés és irodalom“ alcsoportjában bemutatható tárgyak és módok.

Ezek után helyettes előadó megjegyzi, hogy bár az alcsoport részéről az előírányzandó költségek tekintetében előzetes megállapodás nem történt — az 1885. évi kiállításon szükséglett összeget alapul véve — hozzávetőleges számítással 15,000 fittal véli megállapítandónak a költségösszeget.

Előadónak előterjesztéséhez a bizottság hozzájárul.

VI. Vadászat. Előadó: Egerváry Gyula.

Mielőtt előadó részéről az előterjesztés tétetnék, elnök a bizottság összes tagjainak egyhangu kívánsága alapján határozatilag kimondja, hogy amennyiben a történelmi vadászat önállóan, külön csoport által fog rendeztetni, a mai, vagyis a modern vadászat kiállítása az erdészettel együtt, kapcsolatosan és egymást kiegészítve kell hogy rendeztessék.

Ezek után előadó a következő előterjesztését teszi:

Ezen alcsoportnak szervezkedése, ügyköre és leendő működése az 1893. évi június hó 5-iki bizottsági gyűlésnek határozata alapján külön lévén megállapítandó, az ez ügyben 1893. évi

december hó 1-én tartott gyűlésnek lefolyásáról szóló jegyzőkönyvet van szerencsénk bemutatni.

Az ezredéves kiállítás vadászati csoport-bizottságának 1893. évi december hó 1-én tartott üléséről. Jelen voltak: Bedő Albert ministeri tanácsos, mint az erdészeti főcsoport-bizottság elnöke, Nádasz Ferencz gr., Kallina Károly m. k. erdőmester és Egerváry Gyula m. k. vadászati felügyelő.

1. Bedő Albert, mint az erdészeti főcsoport-bizottság elnöke megnyitva az ülést, ismerteti a vadászati csoport-bizottság hivatását, teendőit az ezredéves kiállításon, hogy t. i. a modern vadászat mai állását tárgyaival, eszközeivel stb. stb. bemutassa. Majd utalva arra, hogy munkakörét, tevékenységének irányát, a kiállítás programjának megállapítását és a végrehajtási intézkedéseket, a bizottság a saját hatáskörében maga van hivatva megállapítani; előadja, hogy a mai ülést, mint az erdészeti főcsoport-bizottság elnöke azon czélból tartotta szükségesnek összehívni, hogy a bizottság elnöke és előadója ezen alkalommal megválasztatván, a vadászati csoport-bizottság mint végleg megalakult, munkálkodását megkezdhesse. Felkéri tehát a bizottság, hogy válaszszon a maga köréből elnököt és előadót; a maga részéről az előbbi tisztségre Nádasz Ferencz grófot, az utóbbira Egerváry Gyula kir. vadászati felügyelőt melegen ajánlja.

A gyűlés az ajánlottakat a szóban forgó tisztségre megválasztotta.

2. Bedő Albert főcsoport-bizottsági elnök meleg köszönetet mond ezután a bizottságnak, hogy ajánlatát követve töltötte be a szóban forgó tisztségeket; majd rokonszenves üdvözlések között átadja helyét Nádasz Ferencz grófnak, mint a bizottság megválasztott elnökének.

Az elnök elfoglalva helyét, melegen megköszöni a beléje helyezett bizalmat s igéri, hogy a kiállítás fényének emelésén tőle telhetőleg fog buzgólnodni. Hasonló köszönetet mond az előadó is, — mely kijelentések örvendetes tudomásul vétettek.

3. Elnök mindenekelőtt ama nézetének ad kifejezést, hogy a munka megkönnyítésére és a kiállítás sikerének biztosítása czéljából, czélszerűnek mutatkoznék a bizottságba még több tagot beválasztani. Az indítvány helyesnek találtatván és elfogadtatván,

a vadászati csoportbizottságba bevásztattak: Vanesó Gyula, urad. jószágkormányzó, Budapest; Garlathy Kálmán, m. k. erdőigazgató, Budapest; Havas József, m. kir. erdőfelügyelő, Budapest; Pettera Hubert, udv. vadászatvezető, Gödöllő; Kirner József, udv. puskaműves, Budapest; Huzella M., kereskedő, Budapest; Rozonovszky Frigyes, tömész, Budapest.

4. Felvettétvén a kérdés, hogy, miután az őstörténelmi kiállítás a vadászatra is ki fog terjedni, nem volna-e célszerű ezen vadászati bizottság megszüntetése mellett oda törekedni, hogy az őstörténelmi kiállítás illető bizottság az újabb modern vadászatra is kiterjeszsze működését, azaz a kiállítás keretébe vonja a letűnt kor mellett a jelent is?

Hosszabb eszmecsere után kimondja a gyűlés, hogy, miután az őstörténelmi osztály csakis a multak emlékeire szoritkozhatnak: a mai modern vadászat bemutatása végett rendezni kell megfelelő kiállítást, és pedig ahoz való rokonságánál, tartozandóságánál fogva, úgy, mint eredetileg tervezetett, t. i. az erdészeti kiállítással kapcsolatosan. A két kiállítás határvonalait a bizottság akkép véli megállapítandónak, hogy az őstörténelmi kiállításé legyen mindaz, ami mult, a modern vadászati kiállításé a jelen.

5. Elnök felkéri ezután az előadót, hogy a rendezendő kiállítás programjára és költségeire vonatkozólag, a legközelebbi ülésig dolgozon ki megfelelő tervezetet. Az előadó a megbízást tudomásul veszi. —

Van szerencsénk továbbá ezen alsocportnak eddigi működéséről illetőleg az ezredéves kiállítás programjára és a szükséges költségekre nézve a következőket előterjeszteni.

Mindenekelőtt hangsúlyozni kívánjuk azt, hogy úgy a bizottság egyes tagjai, mint annak összessége, hazafias kötelességüknek ismerendik, hatáskörükben minden lehetőt elkövetni, hogy a vadászati kiállítás a rendezendő ünnepély fényes keretének és képeinek méltó részlete legyen. Ezen célunk biztosítására kívánatosnak tartjuk, hogy a vadászati kiállítás az erdészeti csoport keretében lehetőleg önálló legyen, mert csak úgy fogja nyujthatni a vadászat ma már általánosan elismert közgazdasági fontosságának, a kereskedelem s az ipar terén való jelentőségének teljes képét; erre utal a vadászat történelmi multja, erre az időszerinti fejlettsége is, mely

bőséges anyagot szolgáltat rá, hogy az ezredéves kiállításon „külön egésként“ bemutatassék; végre a vadtenyésztők érdeke is, akik önbizalmat és buzgóságot merítsenek a multnak fényes képéből jövőndő tevékenységükre nézve.

Ezen kiváló óhajnak kifejezése és — bár rövid — megérvelése után, legyen szabad — szintén csak fővonásokban — a vadászati kiállítás részleteire áttérnünk, melyeknek keretét és beosztását illetőleg az alábbi pontokban fektetjük le ama főirányokat, melyeket e kiállítás rendezése körül követendőknak vélünk.

A kiállítás felölelje: 1. Hazánk vad-faunáját sikerült praeparatumokban vadászat-tudományilag összeállítva s kiegészítve azon idegen vadfajokkal, melyeknek meghonosítása hazánkban sikerült, esetleg bemutatásával oly idegen vadfajoknak, melyeknek honosítása eredménynyel várható. Ide fognak tartozni a vadászati trofeák: az agancsok, az agyarak, a gyöngyfogak s egyebek; kereskedelem és ipar szempontjából: a vadbőrök és a prémek; végre a vadaknak csapái és nyomai. E csoport érdekes részét különösen a szarvas-agancsok fogják képezni, melyek oly kapitális nagyságban és erősségben, mint hazánkban, nyugott Európa egyik vadászterületén sem fejlődnek. Vadászati szempontból nagy érdekűek lesznek a vadaknak, különösen a szarvas-vadaknak csapái, mert e vadunk nemcsak agancsra, hanem termetre, tehát a csapa méretére nézve is magasan túlszárnyalja európai rokonait.

2. Hazánk vadállományának bemutatását grafikai térképek és táblák alakjában. E táblákat a nagyméltóságu földmivelésügyi ministerium által összegyűjtött 1892. évi lelövési adatok és esetleg a nagyobb magán vadászterületekre nézve közvetlen érintkezés útján is beszerzendő magánadatok alapján véljük összeállítandóknak. Céljuk pedig az lenne, hogy az egyes vadfajoknak elterjedési körét, egyes vidékek vadgazdaságát stb. a hazai és külföldi vadász-közönsséggel megismertessék. Közgazdaságilag is nagy fontosságúak lennének e grafikai térképek és táblák, amennyiben szembeszökőleg feltüntetnék azon vadászatilag helyesen kezelt, tehát jövedelmező vidékeket, s azon tájakat is, ahol a vadtenyésztés pang, azaz, a hol azt lehetőleg előmozdítani kellene.

3. A modern vadászat fegyvereit, történeteket, fojtásokat,

vadászfelszereléseket, fogókat, csapdákat, hálókat, vadszállító-szekerényeket stb.

4. A hazai vadászati szakirodalom összes termékeit.

Ezek azok a főirányok, a melyek a rendezendő vadászati kiállításnak mintegy keretét megjelölik, a melyen belül a tisztelettel alólirott bizottság mindenképen azon lesz, hogy hazánk vadászati viszonyairól a kiállítás hű képet nyújtson, hogy e csoport az ezredéves kiállítás fényét, érdekességét emelje.

A vadászati kiállítás rendezésére és méltó bemutatására pedig a részletesen összeállított előirányzat szerint 25.000 frtnyi összeg szükséges.

A bizottság előadó jelentését tudomásul véve és javaslatát elfogadván határozatilag kimondja, hogy az egyes alcsoportok által előirányzott, illetve az előre nem látott kiadásokra felvett 15.000 frtnak hozzászámításával megállapított 310.000 frtnyi költségösszeg feltétlenül szükséges az „Erdészet és Vadászat“-i kiállításnak méltó és sikeres bemutatására.

Elhatároztatott továbbá, hogy a bizottságnak bármely tagja az előadók vagy az albizottságok értekezletein és ezek működéseiben részt vehet, továbbá, hogy egy bizottsági tag több alcsoportnak is lehet tagja, — végül pedig, hogy az elnök az előadóknak javaslatai alapján egyik vagy másik bizottsági tagot bármely alcsoportba sorozhatja.

Több bizottsági tag részéről az elnökhöz azon kérelem intéztetvén, hogy a vidéken lakó bizottsági tagoknak a kiállítás érdekében Budapestre esetleg nagyon is gyakran ismétlődő utazásainak költségei legalább némiképp megtéríttessenek, elnök megjegyzi, hogy vasúti szabadjegyeknek engedélyezése ügyében megteendő a szükséges lépéseket.

Ezek után elnök — hivatkozva az utolsó bizottsági gyűlés határozatára — kéri a jelenlevőket az esetleg még kineveztetendő csoportbizottsági tagokat — a mennyiben ilyenekre szükség lenne — megjelölni.

Az erre vonatkozó javaslatok a bizottsági tagok részéről előterjesztetvén, elnök kijelenti, hogy a következőknek kinevezését a földművelési m. kir. minister ur ő nagyméltóságánál kérelmezni fogja. Ezek a következők: 1. Blaschek Ede, herczeg Eszterházy erdő-

tanácsosa, Kiss Márton. 2. Churavi Károly, az osztr. állam vasuttárs. főfelügyelője, Budapest. 3. Garlathy Kálmán m. kir. erdőigazgató, Budapest, földm. min. 4. Havas József kir. erdőfelügyelő, Budapest, Nefelejts-uteza 15. 5. Hirsch István, m. kir. közalap. főerdőtanácsos, Budapest, kultusz-minist. 6. Huzella M. kereskedő, Budapest. 7. Kirner József, udv. puskaműves, Bpest. 8. Mauthner Ödön, mag-nagykereskedő, Bpest. 9. Petera Hubert, cs. és kir. fővadászmester, Gödöllő. 10. Rosonovszky Frigyes, praeparator, Bpest, Hunfalvy-uteza 4 és 6. sz. 11. Stadler Tófor, kir. tanácsos, papirgyáros, Besz-tercebánya. 12. Vancsó Gyula, urad. jószágkormányzó, Bpest. 13. Zay-Ugróczy gróf Zay Albert, Zay-Ugrócz. 14. Zorger és társa cégnek kérelmére Zorger Jakab helyett a cégnek másik tagja: Weissmajer Oszkár.

Elnök felkérve az alcsoportok előadóit, hogy a végleges kiállítási programnak elkészítése céljából az általa összehívandó értekezletre teljes számmal megjelenni sziveskedjenek, egyuttal határozatilag kimondja, hogy ezentul a bizottsági tárgyalásokról szóló jegyzőkönyvek másolatai — az „Erdészeti Lapok“-ban való közzétételén kívül — az összes csoportbizottsági tagoknak is meg-folgnak küldetni.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést feloszlatja.

K. m. f.

Földi János s. k.,
bizotts. jegyző.

Bedő Albert s. k.,
elnök.

Különfélék.

A keményített fa (bois durci), mint az öntött fa (bois fondu) vetélytársa. Az Erd. L. 1892. év, 410 és köv. lapján egy közlemény jelent meg a fűrészporból s más fahulladékokból aránylag magas hőfok és igen erős nyomás által készített, műasztalos és esztergályos munkákra, apró minták, diszitmények, faragásutánzatok, fametszet- és betümintákra, vonalzókra és más effélékre felhasználható homogén-anyagról. Ennek a múlt évben

vetélytársa keletkezett az u. n. „keményített fában“, melyet a „le Génie“ cz. francia lap a július 13-iki számában ismertet. Ez nem egyéb, mint teljesen megszáritott gyantatartalmu fa lisztszerű porából nagy nyomás és körülbelül 175° (C?) hőmérséklet mellett előállított fekete színű anyag, melynek fekete színét és összetartását a faporba kevert fehérfenyefélék tetemesen emelik. Párisban készítenek belőle izléses tintatartókat, tolltartókat, tálczákat, kereteket, gyertyatartókat, disztáblákat és tokokat miscokönyvek és albumok számára, mindennemű szelenczéket, feszületeket, szentelt víztartókat stb. stb.

E találmány sokkal kevésbé gerjesztheti fel bámulatunkat, mint az „öntött fa“, melynek készitési módja a „keményített fáéhoz“ hasonlít ugyan, de jelentékeny pontokban különbözik. Az öntött fa készítésére ugyanis fűrészport és bármely fahulladékot fel lehet használni, és épen nem szükséges, hogy ezek gyantatartalmuak legyenek, ezen kívül enyvot vagy fehérfenyé nemű anyagot sem kell hozzájuk keverni. Az öntött fa a készítésnél tehát sokkal összetettebb átalakulásokon megy keresztül, mint az u. n. keményített fa, minek következtében a fa meglágyul, szerkezetét elveszti és kihülés közben egyöntetű szilárd tömeggé válik, minden ragasztó szer hozzáadása nélkül.

(Közli: *F. L.*)

Az erdészetnél alkalmazottak jutaléka. Az egyes erdőbirtokokat kezelő tisztek jutaléka rendszeren az évenként elért jövedelem bizonyos $\frac{0}{10}$ -a arányában állapittatik meg. Egy, a kiegyezés előtti időből származó intézkedés az erdészetnél alkalmazottak jutalékát egészen más alapon és pedig az általuk foganatosított mesterséges erdősitések mértékének arányában szabja meg.

Követendő példaképen tehát fordításban közlöm a

„Cs. kir. katonai méneshirtok vezérfelügyelőség“-ének Bécsben, 1862. évi június hó 13-án, 1725. szám alatt a kishéri „Cs. kir. katonai méneshirtok parancsnokságá“-hoz intézett és az erdészethnél alkalmazottak jutalékát szabályozó rendeletét, mely így szól: „Az erdők után járó jutalékok nem az elért jövedelem arányában, hanem az évenként foganatosított erdősítések és ültetvényezések mértéke szerint és pedig oly módon szabandók ki, hogy a foganatosított erdősítések évenként az igazgató-bizottság által megtekinttén, a sikerülteknek talált erdősítések holdankint 5 forinttal jutalmazandók; e jutalomból az erdők felügyeletével megbízott személyzetnek jut $\frac{2}{5}$ -öd rész, ugyanannyi a kivittel megbízottaké, $\frac{1}{5}$ -öd rész pedig a méneshirtok vezérfelügyelőségének belátása szerint használtatik fel. — A jutalékoknak a fentebbiek szerint történő elosztása előtt, minden év végén felterjesztendő ugy az illető évre vonatkozó üzemi-számadás, mint az igazgató-bizottság megokolt véleményével ellátott és az illető évben foganatosított erdősítésekre és ültetvényezésekre vonatkozó kimutatás, valamint végül az esedékes jutalékok elosztására vonatkozó tervezet. — Br u d e r m a n s. k., a vezérfelügyelő ur helyettese.“

A jutaléknak ily módon való szabályozása különösen magánerdőbirtokosainknál bir nagy fontossággal ugy a tultermelés csökkentése, mint az erdősítések fokozottabb kiterjesztése szempontjából.

(Közli: Péch Kálmán.)

1894. tavaszi magárjegyzékek. Az „Erdészeti Lapok“ 1893. évi XII-ik füzetében ismerteltem Leitner János körmendi és Jony Ottó leibitzi magkereskedők 1894. tavaszi árjegyzékeit ugy, a mint azt említett cégek velem közölték.

Időközben mindkét cég arról tudósított, hogy a közölt magáráron — részint a külföldi magáralakulásokra való tekintettel, részint pedig (s különösen az erdei fenyőnél) a miatt, mert a tobozgyűjtések csak januárius hóban fejeztettek be s így a termelés költségei is csak most váltak ismeretessé — változtatniok kellett; egyuttal megküldték végleges árjegyzékeiket.

Noha mindkét cég már közre bocsájtotta nyomtatott magárjegyzékét, mégis, nehogy az azokban kitüntetett és az „Erdészeti Lapok“-ban közölt magárárok között szembe-tünő különbségek félreértésekre adjanak alkalmat: czélszerűnek tartom a végleges magárárat is közölni.

Leitner János körmendi magpergető intézete az 1894. évre a következő árakat szabta meg:

erdei fenyő mag árául	100	kg-kint	450	frtot;
fekete fenyő	„	100	„	100 „
vörös	„	100	„	180 „
lúcz	„	100	„	100 „
jegenye	„	100	„	30 „
sima	„	100	„	500 „
tengerparti fenyő	„	100	„	65 „
akácdfa	„	100	„	42 „

Ha ezen árakat hasonlítjuk össze az 1893. éviéekkel, akkor azt látjuk, hogy, míg az erdei fenyő magnál 150 frtnyi tetemes, addig az akáczfáénál csak 2 frtnyi csekély áremelkedés mutatkozik; a tengerparti fenyő mag árában változás nem állott be; a fekete fenyő mag ára ellenben 40 frttal, a vörös fenyőé 80 frttal, a jegenye fenyőé 10 frttal, a sima fenyőé pedig 100 frttal apadt.

Jony Ottó leibitzi magkereskedő cég árai a következők:

a lúcz fenyő mag ára.	kg-kint	100 kr.,
az erdei fenyő	„ . „	380 „
a fekete	„ „ . „	95 „
a vörös	„ „ . „	150 „
a havasi	„ „ . „	65 „

Az 1893. évi árjegyzékkel szemben az erdei fenyő mag a leibitzi czégnél 1 frt 80 krral megdrágult, ellenben a fekete fenyő mag ára 45 krral olcsóbb lett.

(Közli: Péch Kálmán.)

A lúcz fenyő tük megvörösödéséről. Mint tudjuk, a lúcz fenyő tük megvörösödését egy gombafaj, a *Hypoderma macrosporum* okozza, mely a második évben felismerhető arról, hogy a tük alsó részén barna csíkok jelennek meg, melyek később (az elhalt tűn) feketék lesznek. E gombafajra nézve tett összes megfigyeléseket dr. Nobbe szász királyi titkos tanácsos és tudós tanár összegyűjtötte és tapasztalataiból adjuk a következő adatokat, miket ő a Tharander forst. Jahrbuch-ban közöl: A tengerfeletti magasság épen semmiféle befolyással sincs a *Hypoderma macrosporum* előjvetelére, a mennyiben 125 méter tengerfeletti magasságtól 1100 méterig egyaránt előfordult. Az égtájakat illetőleg, úgy látszik, hogy e gomba leginkább nyugat és dél felől fordul elő. A talajminőség semmiféle jelentősebb befolyást nem gyakorol a turedv fejlődésére, ámbár a talaj-megkötöttség mégis némi szerepet játszik a gomba fejlődésében; a mennyiben fris, üde talajon sokkal inkább szaporodik, terjed, mint száraz és meleg talajon, a mi egyébként szinte magától értetődik, mert már ahhoz is kell nedvesség, hogy a spórák a fészekből kiszabadulhassanak. Az állabok közül a 40—100 év közt levők legtöbbit szenvednek; továbbá sűrűn záródott állabok többet szenvednek, mint a ritkábbak. Főkép sokat szenvednek a tiszta lúcz fenyő állabok. (Közli: Molnár Gyula.)

A világ legrégibb növénygyűjteménye. A kairói egyiptomi muzeumban egy szárított növényekből álló gyűjteményt láthatni, mely a maga nemében egyetlen az egész föld kerekiségén, a mennyiben e gyűjtemény egy részét oly növények alkotják, melyeket Krisztus születése előtti 3000 esztendővel készített, régi egyiptomi sirokból

nyertek. E növények az évezredekén át megtartották, csodálatos módon, színeiket; felfedezésükkor e növényeket langyos vízzel üdítették fel és a mai követelményeknek megfelelő módon helyezték el a muzeumba. Kétségtelen, hogy ama régi időben is szerették az emberek a virágokat és halottjaikat levelekkel és virágokkal díszítették fel, melyeket az idő most csodálatosan megőrzött az utókornak. E növények közül felismerhetni a kék és fehér lotus virágot, a piros gránátvirágot, keleti mályvarózsákat, chrysanthemum coronatumot, carthamus tinctorumot és még sok mást.

(Garden and Forest után: *Molnár Gyula.*)

Halálozások. Laurencz János, m. kir. főerdész (Besztercebányán), továbbá Székely Győző, uradalmi főerdész (Kálmaházán), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagjai, meghaltak. Béke poraikra!

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ új évfolyama (1894. évi XIII. évfolyam) még kapható. Megrendelhető az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál és legcélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Felhívás az Erdészeti Rendeleték Tára 1880—84. évi IV—I. évfolyamának harmadik kiadása ügyében. Az Erdészeti Rendeleték Tárának 1880—1884. évi I—IV. évfolyamából az egyesület egy újabb harmadik kiadást készített, mely február hóban kerül ki a sajtó alól. Ennél fogva felkérjük mindazokat, a kik a kérdéses művet megszerezni óhajtják, sziveskedjenek ebbeli óhajukat a titkári hivattal mielőbb közölni.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy a négy évfolyamot épp úgy,